

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Provincia Avstria.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68715](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68715)

PROVINCIA
AUSTRIA

VIVS PROVINCIAE

Prioris anni capita, aut non transmissa, aut amissa: exceptis Brunensibus. fere igitur de posteriore tantum. Agunt, septem Collegijs, vna Probationis Domo, & Missione vna, socij ducenti ac fere nonaginta. Viennæ quinquaginta sex: Pragæ undetriginta: Olomucij triginta octo: Græcij sexaginta duo: quadraginta novem Brunæ: Crumlouij viginti duo: Comotouix decem: septemdecim Varalix: Vratislavia quattuor: In Transilvania duo. Præter hos vita egressi sex: ingressi Societatem viginti octo.

COLLEGIVM VIENNENSE.

ATTINGEM VS singillatim multa, ut in transcurso, in quibusdam paulo diutius immorabimur. Ventitant ad scholas triginta supra octingentos: ad concionem, quæ in nostro templo, diebus festis, perinde multi, quam olim in Paschate. patefecerunt culpas, sub lege præfinitum tempus, super tria hominum

P 2 num

num millia, septingenti quadraginta: vel ea aetate, qua primum sapere cœperunt, circiter quadringenti: a contaminatis gregibus ad sanum reducti ouile centum quadraginta ex horum numero tres non prætereundi. Scelus vnus multa claritudine generis, & inter regios aulicos non impropera: alterum magistrum sectarij vocabant: immania tertijs dogmata multos iam annos pro suggestu inerti populo doctor umbraticus exposuerat. Fuit qui, post diuturna Lutheri deliramenta cum resipuisset, Christi desertor publice iudicatur, a Iesuitis pecunia corruptus rabula proclamante. Non defuit, qui inter tam multas opiniones de fide, cum dubitaret iamdiu, quam potissimum eligeret, & inclinaret in veram, noluit prius nomen dare, quam (quoad veritatem religionis) chirographo præbuisse vnus e nostris indemnitate cautionem in decretorio die. consilium alius de relinquenda hæresi, nocte quamquam obstrepente dæmone, & commissa scelera obiectante, nunquam abiicit. Mulier tætram mariti umbram, qui extra sinum Ecclesiæ animam effuderat, turbantem somnos, metusque afferentem, nunc hominis imagine, nunc canis, re communicata cum nostris expulit, recepta Catholica fide (ad quam etiam par filiorum adduxit) & consilio melioris vitæ. Rusticus quidam, cum pro anima matris vitæ sanctæ neque exequias cele-

celebrari voluisset, neque vllas preces vellet Deo offerri, integrum fere annum per noctesangebatur a tristi ipsius effigie, ingratum atque impium incerepantis: donec ab eius uxore vocatus sacerdos rescivit rem, deditque consilium, quod exitus ostendit fuisse viuentibus: &que vtile, quam mortuis salutare. Ingenuus adolescens venerat in dubiũ de impura Lutheri disciplina, superque ea re nostros consulere meditabatur: nec clam id fuit virum nobilem, apud quem erat: prohibuit atroci interdito; sequenti nocte (an quia aspiciamus sæpe in somnis, quæ agitauimus per diem) vidit iuuenem euntem ad nostros, & dantem manus veræ doctrinæ: narrat somniũ ludibundus: at bonus adolescens diuinam comonitionem eam esse intelligens, fecit, eo nesciente, vt ne frustra esset. Raptata mulier a diabolo hominem a simulante triduo per siluas, erroris finem & fraudis in confessione inuenit. Adolescens cum Caluini venenum bibisset ab infantia, eo animo ad conuictum nostrum accessit, vt & Conuictores peruerteret, & magistros meliora Deus in scio cogitabat: conuersus est ipse; et si contanter, sed cum magna spe: quæ præcisa cum fuerit prope admodum eius morte, sed pia & inuidenda, amissi dolorem lenauimus recordatione recepti. Accipite nunc argumentum comædiæ, nisi tragediam magis libeat appellare. Mercator

pradiues peregre in Italiam profecturus rem
 familiarem omnem focero committit : mox
 illam ab eo negligentius tractari certior fa-
 ctus, reuertit : focer interea desperatione,
 seu pudore, festinauit occumbere iacto corpo-
 re in profluentem : hic nihilo prudentior, com-
 perto damno domestico, sese excrucians &
 marore conflictans, ostendit sua sibi cario-
 ra esse, quam se ipsum, igitur cum esset veren-
 dum, ne de se statueret, sacerdos accersitur,
 vt solamen afferat, & leuamen mali : quæ no-
 ster ut vidit adhiberi frustra (quippe omnes
 iam aditus tristitia occupauerat) vinciedum,
 ac custodia tradendum vxori suadet : paret
 consilio : attinetur in conclau miser, inædifi-
 cantur fenestræ maiores, aut clatris ferreis
 obducuntur, vna tantum paruula immunita
 relicta : per hanc ille nactus tempus inci-
 stoditum, præcipitem se dedit : eo casu obtu-
 tus est totus, & afflictus in mortem. vocatur
 iterum noster ad spiritus ægre trahentem : Cu-
 ius suasus huc te malorum impulit ? interro-
 ganti, Mali dæmonis, cum gemitu respondit.
 Satis id placet tibi ? Minime vero. Vn con-
 fiteri peccata ? Nihil est, quod cupiam ma-
 gis. Simul absolutus noxis, simul corpore solu-
 tus animus est. Hic quasi fabulæ exitus. At
 domi summa pax crabronibus exactis. Alum-
 nus quidam e Conuictorum contubernio, post
 decursa ferme studia discedens, quod sacris
 initiari

-16379

initiari nollet, Argentinam concessit: hære-
 tico dat operam tamquam filij educator: ei
 cum satis non faceret, diuersus animi, vesper-
 tilio, qui se auem, ac murem videri vellet, in-
 ter Catholicum, & hæreticum, Viennam re-
 dit emotæ mentis, hoc tantum pro sano lo-
 quens, luere se improbitatem linguæ, qua Ie-
 suitarum innocentiam vbique allatrasset, in
 Xenodochio cubat. Serenissimus Herneſtus
 cum religiosissimam Deiparæ ædem ad cellas
 inuiferet venerabundus, vnum e nostris a con-
 fessionibus habuit comitem viæ. idem Dyna-
 stæ quidam eadem occasione petenti, negari
 non potuit, magno ipsius, & familiæ bono.
 Apud nos aliquamdiu diuersatus vir illustrissi-
 mus Radiuillus Cardinalis: & alio tempore
 Alexandrinus Patriarcha. quin & sæpe, ex sa-
 cro ordine viri Principes, qui Viennæ agunt
 ad Collegium adeunt, nostrorum industriam,
 discipulorum modestiam & ingenium admi-
 rantes. Neque hoc præteribo, quamquam non
 nullis leue visum iri putem. Adolescentes duo
 iam in rectam viam adducti, a parente, atque
 auunculo iniecta eius rei suspicione euocan-
 tur in Boemiam: hic cum virorum nobilium,
 qui quasi quæsitores constituti erant in re pri-
 uata, callidas interrogationes prudentibus
 responsionibus elusissent, paucis post diebus,
 cum res aperte requireret gloriam confessio-
 nis, multa affirmatione, magnaque animi con-

stantia; ac vultus, Catholicos se esse restati
sunt: indignante quamquam familia tota, &
ad terrorem minasque ruentibus aunculo,
& patre. ea de re postridie scripserant ad
nos, vt opem deposcerent precum: nam in-
rerea matris, ania, matertera, blanditia, la-
crimæque accesserunt, arma muliebria. Sed
magnum est latere sub vmbra auxiliij diuini.
Ceterum auctum non nihil instrumentum sa-
crum, & laxata non parum angustia Col-
legij.

P R A G E N S E C O L L E G I V M.

CERTATVR hic etiam in euellenda ma-
lorum semente. Præter viginti duas fami-
lias, & alias præterea centum, sub ditione vi-
ri nobilis, quæ aut emerferunt, aut ibi sunt vt
emergant, falsarum seminibus opinionum ex-
purgati centum triginta vnus, a damnato ca-
licis vsu adstinere viginti nouem. Corrupto-
res libri, & corrupti, a viginti sex traditi, igne
corripiendi. Restituti floreni viginti super
quattuor millia: restituentis pietatem cum ad-
miraretur quidam in recipienda grandi pecu-
nia, imitari etiam voluit, vel tota, vel ma-
gna eius parte in pios vsus impensa. Visita-
tus carcer, adiutique, qui afficiebantur sup-
plicio. vnus item atque alter ex collatitia sti-
pe redempti. Quantum poterant excitare

memo-

memoriam ad cogitationem præteriti temporis, deterferunt omnes animi sordes duodecim supra centum. Cum Angelorum pacem manducaret virgo claris parentibus, mirifica se voluptate perfusam perhibet, visu Angelis, incredibili splendore. Matronæ aliquot nobilissimæ quater conuiuium instruxerunt pauperibus, ministraruntque in plena mensa. Sed & ab ijs, alijsque, inopes, ij præcipue, qui litteris dant operam in re tenui, eleemosyna adiuuantur. Ac ne virorum pietas sileatur. Quidam illustri familia mendicorum pedes lauit die anniuersario ad Christi Domini exemplum. Alter de consilio nostrorum impurum declamatorem e ditione exegit. fuit & alius, qui vt lucrum participet nostrorum operum impetrauit a Magistro nostræ Societatis. Ceterum donata nobis tenfa liberali munere pium, circumgestandæ Eucharistiæ, ex holosemico puro, opere materiam superante. In Seminario Sancti Alexij historia in scenam producta magna spectatorum approbatione, animorum motu. At in Collegio, uictoria beati martyris Laurentij, quo die ad excitandos discipulos, uictoribus præmia tribuebantur. Ceterum, concessit e vita sacerdos, et tres suppleuerant locum illius: ni vnus leuitate, an paruitate animi, alium prætendens religiosorum ordinem, pedem in limine rettulisset.

C O L L E G I V M O L O M V C E N S E

CONIVNERVNT SE, vt hinc in
 Cipiam, cum Ecclesia Catholica centum
 octoginta: altera tantum specie communica-
 runt, contra quam alias fecissent, viginti su-
 pra centum. Ad tria millia pœnitentium nu-
 merata in Paschate: expunxerunt rationes ve-
 teris vitæ totius, vt meliorem ordirentur, fe-
 re quadringenti. cœtus eorum, qui Dei paren-
 tem patronam adoptarunt, in hoc Collegio
 iam duplex: minores natu Conuictores ado-
 lescentuli conueniunt & ipsi, ijs legibus quas
 a maioribus acceperunt: vtrique præteritis sa-
 cramentis Christi corpus, cum primum
 prælatum est in hac vrbe per publicas vias, sol-
 lemnis pompa. certe iam diu nulla species vi-
 dentium oculos maiore admiratione affecti-
 non defuere, qui pro Catholicis ritibus qual-
 libet iniurias, & verborum contumelias æquo
 animo perferrent. In quos securi, aut laqueo
 lege actum, in eos nostrorum cura extitit, vt
 plerique Catholica religione imbuerentur.
 Quadragesima quotidie duobus templis ru-
 dis ætas & plebs edocta, quæ scire interest
 hominis Christiani: hoc officium sic proba-
 rum est illustrissimo Principi: vt in præcipua
 ciuitatis parœcia deinceps continuari toto
 anno, diebus Dominicis mandarit. Iam de con-
 firmatis

firmatis nutantibus, a vitiorum turpitudine,
 & pellicatu ereptis, sublatis odijs, restituta pecunia,
 expulsis e domo vna spectris nocturnis,
 visitatis nosodochio & carcere, cum labore
 fructuque subleuatis pauperibus precario vi-
 sitantibus, excultis nonnullis doctrinarum stu-
 diosis, & Nouitijs Canonorum regularium,
 confertim pono, quia audiuntur singulis an-
 nis similia. Obijt diem frater expertus dome-
 stici, in hoc Collegio, operis, & bene tolera-
 ti in ægritudine doloris. Quinque in Socie-
 tatem adscripti. Ceterum, circum pagos op-
 pidaque aliquot, mensem per vnum sacerdo-
 tes hæfere duo, cum fructu non spernendo. mit-
 to de frequentibus concionibus, de confesio-
 nibus pæne innumeris, de explicato in locis
 omnibus Catechismo. Moschouita vanam im-
 piorum sectam cum verâ religione mutauit.
 repertique, qui iam nonnum. agentes annum, in-
 ter hæreticos, hauserunt aude Catholica my-
 steria, diuturnam sitim explentes. haud facile
 credas, quanto cum honore, & amore, venien-
 tes exciperentur, quanto cum mærore dimic-
 terentur. ita dum agerentur grates, optaba-
 tur reditus celer. Has ob res maior quotidie
 nostrum erga ordinem humanitas illustrissimi
 Principis Episcopi Olomucensis. Is synodum
 cum coegisset, quintodecimo post anno, inte-
 resse nostros voluit loco honoratiore: quos in-
 terim consulebat: eorum vnns orationem ha-
 buit

buit ipsius nomine, loco temporique consensu-
 raneam: & recepta primum in hac Ecclesia,
 concilium Tridentinum, Romanum Breuiar-
 rium, iussu editum Pij Quinti, & quæ perti-
 nent ad diuinum cultum ritumque, concordi
 consensu. Impulit optimus idem Præses ad
 vnius speciei vsum populos omnes quibus im-
 peritat: abnuentes cedere maluit, quam vt a
 manentibus videretur contemni. hi pauci fue-
 runt. Ceterum empta hoc anno duobus flore-
 num millibus prope Collegium domus Conui-
 ctorum vsui: additaque illi prope contigua
 cum sacello altera, quam desolatam iamdiu
 desertamque Episcopus attribuit. iam si con-
 tinuentur, vt opportuno loco, cæloque salubri
 (nempe in clino ciuitatis porrecto ad ortum)
 spes est, ea vt ædificatio Conuictoribus, ali-
 mnisque Pontificijs sit multum vtilitatis alle-
 tura. At in nostra æde absolutum altare ma-
 ximum septem ante annos extrui cœptum,
 consecratumque ab eodem sacrorum Antisti-
 te, principibus Apostolorum Petro & Paulo,
 die ipsorum sollempni: qui & aliquot Prouin-
 cia proceribus, & adolescentibus (qui paucis
 ante diebus Absalonem exhibuerant splendi-
 dissimæ orchestra) et seorsum præterea non-
 stris, apparatus prandium dedit.

MISSIO VRATISLAVIENSIS.

NON SOLVM dolo pugnant hostes, vt narratum est proximis litteris, sed & armis, verum infirmis, nec alte penetrantibus: vt etiam in pugnatoribus ipsis plus agnoscas animorum, quam virium. Aduersus Purgatorium instituerat conciones magister nequitix, & prima actio (vt facile assentiuntur homines asseueranti quæ falsa esse nollent) ita secundis animis accepta est, vt clamores tota vrbe fuerint, vel hac vna velitatione triumphatum de Purgatorio: ante victoriam scilicet: noster enim qui concionabatur in maximo templo, publice refellit dicta, veramque sententiam, quod facile fuit, tot comprobauit auctoribus, tam validis firmavit rationum momentis, vt fractus alter obmutesceret, non de spe tantum, sed etiam de conatu depulsus. Habitæ quoque conciones de meritis Christi, tanta fama, vt plurimi ex aduersarijs curauerint sibi describendas: & iam animati melius incipiunt esse in Catholicorum fidem. Studiosi iuvenes, qui frequentes in hac vrbe, nobiscum, & in concionibus assidui: disrumpuntur Gymnasiarchæ: neque desinunt coercere editorum multitudine, & pœnarum metu: sed vincit vtilitas. ex eorum numero decem extricarunt se varijs erroribus: super hos deinde

de duodeuiginti . Porro accidisse videntur
quædam, quæ transire non possum. Agebat an-
num nonagesimum sextum senex ita obfirma-
tus in peruersis opinionibus, vt cum fatigaf-
set decennio viros doctos, amicosque, assero-
ret, se de vita prius, quam de sententia mi-
graturum. igitur deficientibus omnibus con-
silijs, restabant vota: hoc agitur: & exaudita
fuisse comprobauit euentus. sponte ad nos ve-
nit animo immutato, quorum antea conspe-
ctum horrebat: a quibus & instructus, seme-
atque iterum, & absolutus: est tarde, sed non
fero: eodem enim anno rite perceptis sacris,
senectute diem obiit supremum. Idem fere ac-
cidit adolescenti e Lipsiensi schola: cum enim
a socio iam recte instituto adductus ad nos,
nostras rationes, & conatus irrideret miseran-
dus, cui præ Caluino omnia desiperent: nescio
vnde (haud dubie respiciente Deo iustorum
preces) tantam vim adhibitam animo sensit,
vt æstu quodam cogitationum dies noctesque
fluctuaretur anceps, donec tandem consilium
Romanæ Ecclesiæ sedit: quod eius factum æ-
qualibus, qui priorem obstinationem noue-
rant, visum est cum exemplo vtile, tum etiam
pertinere ad veritatem religionis. Alter in ea-
dem Academia iam pridem Philosophi insi-
gnia adeptus, relicto Caluino, altius spirans,
ad religiosorum familiam se adiunxit veteris
disciplinæ. Sequitur aliud in hoc genere ad me-
morian

moriam infigne. Præclaræ indolis adolescens
 ad nos aliquando concessit curiositate ma-
 gis, quam cupidine discendi: in sermone cum
 dicerentur multa ad excutiendam illius per-
 tinaciam. Nullus mortalium erit vñquam,
 qui mihi eripiat Lutherum, indignabundus in-
 crepuit. Cui noster. Meliora de te speramus,
 Deo miserante. mox abiit animo paratior ad
 resistendum. Postridie eius diei mane ad eum-
 dem Patrem redit attonitus: narrat speciem
 sibi Dei Matris niueo amictu oblatam in som-
 no, dextera demulcentis caput, eodemque ta-
 ctu sacerdotalem veluti coronam imprimen-
 tis. itaque alia tunc mente, execrari Luthe-
 rum, & toto pectore amplecti Catholicam fi-
 dem. omnino tantus in iuvene ardor animi, vt
 mutationem esse clames dexterae excelsi. A-
 lius denique item ex numero studiosorum,
 quasi non satis putaret se Deo reddidisse, cu-
 piebat habere alios, & facere participes eius-
 dem boni. igitur sapienter sodales admonet,
 ut missis inanibus ad salubrioris contendant
 vota consilii: ubi salutis est damnum, nul-
 lum esse lucrum doctrinae. & rem (Deo du-
 ce) cautus promouebat, nisi olfecissent dia-
 bolicæ canes: a quibus cum quæreretur ad la-
 niatum morsusque rabie accensa, dum feruor
 despumet, tutiorem in locum secessit. Inte-
 rea etiam duæ virgines se in Cœnobio conse-
 crarunt: alijs ex vi concionum eadem volun-
 tas

ras cum voto. Neque tamen defuimus agris
 in extremo certamine: ea sedulitate, vt assi-
 stentes beatos se futuros prædicarent, si tali
 præsidio contingeret mori. Sed & in eruditi-
 dis Curionibus tribuum rusticarum est po-
 rus labor: horum ignoratio tanta in rebus di-
 uinis, vt non satis esset doceri, nisi dedoce-
 rentur. Ceterum parœcia erat ampla & vetu-
 sub ditione olim praua sentientium: ita curia-
 les omnes in eadem prauitate mentis: egi-
 nobiscum de ea restituenda vir nobilis: & ob-
 latus est qui susciperet curã pari pietate præ-
 ditus & doctrina: nebulone igitur exacto, qui
 cum sibi seinitam non saperet, monstrabat
 alijs viam, omnes non magno labore rectum
 iter ingressi: quin & magister ipse circa se ha-
 bens duas filias eiusdem consilij, formandum
 se illi præbuit sapientium præceptis. Permo-
 uit recens conuersæ parœciæ rumor aduersa-
 rios circumiacentes: vt Parochum non e quo-
 libet hominum genere, sed Iesuitam esse suspi-
 centur: ea certe est apud omnes existimatio-
 ne, vt suis eum e popina & gurgustio bala-
 tronibus nemo non præferat, consulantque
 multi, incerti rerum suarum: nec falsa nos
 opinio tenet, huius curam atque operã mul-
 tum splendoris & commodi reipublicæ allatu-
 ram. Neque tamen non ingeniosis vñ sumus
 maleuolis nostris, hoc anno: nacti nempe oc-
 casionem adolescentis, quem e Vratislaviensi
 ciue

ciue natum compotem fecimus sacrorum my-
 steriorum: auelli a nobis furtim filios e com-
 plexu parentum, imbutosque malis artibus
 amandari in longinquas terras vociferantur.
 hæc dispergunt vulgo suspicaci & credulo:
 at ad Episcopum libello supplici eadem defe-
 runt: adduntque exemplo iuuenis, quem
 falso ablegatum insimulabant, turbatores nos
 esse pacis, quotidianisque concionibus illice-
 re omnes ad discordias. hæc vt pro falsis acci-
 perentur, vti erant, veritas effecit: quæ cum
 in iactationem venit, subsidente mendacio
 semper emergit. Fine anni, alter e duobus
 sacerdotibus, qui præerat Missioni, post per-
 spectam satis patientiam diutini morbi, vber-
 resque perceptos fructus, vt in sterili agro,
 quieuit. Paulo ante quam clauderet oculos,
 iucundo viso, vt ipse rettulit, Patris nostri
 Ignatij est mirifice recreatus. funus honore
 non caruit. etenim publice a Canonicis in æde
 principis tribus religiosorum familijs ordine
 prosequentibus, & celebrante Clero vniuerso
 sepultus est.

COLLEGIVM GRECIENSE.

VT IN RECENTI adhuc Collegio fru-
 ctus non exigui. contubernium pauperum
 studiosorum suos processus habet. ex Semina-
 rio Pontificio sex, a Philosophiæ, iam & Theo-

Q logiæ

logiæ præsidij instructi, in vineam Domini ad laborandum missi. Conuictorum cætus abundat numero, ac flore nobilium. Sodalitium Sancti Spiritus probat se ita principibus viris, vt expetatur a multis, opem ferunt vinctis, assistunt supplicio afficiendis, ne interea circumueniantur a malefica hæreticorum turba. Ad templi ornatum altare accessit præclari operis: pauimentum deinde ante aram maximam, albicante constratum & nigricante marmore, pulcherimo distinctu. Natalitij Domini venerunt ad synaxim nongenti: Paschali- bus, duo millia tercentum quinquaginta: ad communionem sub vna tantum specie perducti sexaginta quinque: ad criminum confessionem annorum omnium centum viginti septem. ad incorruptam religionem amplius quadraginta. feminae aliquot, immo & viri, a turpi flagitiorum consuetudine, & ex ijs quidam, vt liberarentur monstrosis mali dæmonis imaginibus, abducti. erit hæc vna narratio instar multarum. Vir nobilis, magno quodam, & furori proximo amore distinebatur, vt nullum eius, neque humanis neque diuinis admonitis, faceret finem: ita vesano completa igne torrebantur tota præcordia: hæc ratione furere desijt, terrore diuinitus incusso. Leucula correptus febre, cum iaceret noctu lecto affixus, ante se videre visus rhedam flammiferam, subiectumque e-
quum

quum flagrantem igne: tum rhedarius, infor-
 me monstrum, tætrumque, atque ipso (vtar ver-
 bo ipsius) malo dæmone truculentius, quo ni-
 hil terribilius mortalium timori est. Quid ces-
 sas inquit? quin conscendis currum dignum
 promeritis tuis? horruit miser, subito fauore
 defixus: tandem recepto animo, corripit gla-
 diū proximum lecto, vibratq; vt subueniatur
 interim, magna voce domesticos inclamans:
 trepidi accurrunt famuli, domusque tota so-
 pore discusso: quin etiam exciti vicini nonnul-
 li, quærentes clamoris causam: dein prætexen-
 tes impositū fuisse oculis auribusq; formidine
 alleuandæ. verum, cum fremeret adhuc esse
 in conspectu, nec finiretur metus, insinuaret
 se potius in pectora aliorum, intempesta licet
 nocte, venit ad Collegium: mittuntur duo,
 qui lustrali aqua, crucis signo, & in cera con-
 secrata imagine agni, timorem tantisper le-
 niunt, dum affirmaret æger dæmonem absces-
 sisse in præsens minaci vultu, sæuæque iræ ma-
 nifestum: detectis deinde peccatis, turpi per-
 inde amore, quam tristi animum terrore libe-
 ravit. Virginum interea pudicitia multarum,
 & quattuor, qui miseriarum finem a reſte, a
 flumine, a ferro, a præcipitio impetrare molie-
 bantur, incolumitati consultum. Persuaserat
 cuidam malesana paupertas, suggerente dia-
 bolo, vt violenta morte, se, vxorem, duosque li-
 beros eriperet vitæ miserandæ: sed cum ca-

Q 2 ptanti

ptanti tempus attulisset quidam e nostris necessaria ad victum, amavit mentem vitamque meliorem. Attulit enim hic annus, siue morborum copia, siue inopia frugum, magnam materiem nostris in utroque genere laborandi. Ceterum bibliothecæ dominorum consensu illustratæ, & sepositi libri suspecti nominis, nostrorum arbitrato. Hæc domi: nec minor fortasse utilitas in pagis propinquis. At serenissimorum principum nostrorum, Mariæ viduæ, filiarumque eius, in Societatem nostram benevolentia, & Christiana pietas, silentio inuoluenda non est: aut inuoluatur potius, quoniam pro dignitate explicari non potest. ipsa quidem, præter octiduanâ confessionem, & frequentationem cælestis conuiuij, quot hebdomadis secunda feria, duodecim pauperibus, loco aulae destinato, epulas parat, præbetque sua manu tamquam administra: matris exemplo, liberis afferentibus in mensam: inter sunt huic pio spectaculo ipsius rogatu etiam nostri, quorum sæpe opera fit, ut si quis non Catholicus accubuit, interno alio, ac salubriore cibo pascat animæ famem. Eadem fere de serenissimo Hernesto dicerentur: sed modus est tenendus, cogitanti quæ proximis annalibus dicta. quamquam hoc etiam anno, procul aulae strepitu, & turba famulantum, cœnati apud nos cum se ipsi inuitassent, missa aduentitia cœna: eo die donatum nobis poculum ex ebore peregre-

gregium, quo serenissimus olim Archidux Carolus maxime delectabatur. honoratum utique munus, atque acerbum, seu reliquias nobis referat mortui, seu delicias viventis. Cum Radiuillus Cardinalis in proximo suo ad urbem Romam aduentu huc flexisset, non committendum putauit Herneſtus, ut ante discederet, quam Collegium videret: quamquam Cardinalis, hoc non semel, cum exceptus est vario carmine, aut iterum, cum Theologicis disputationibus publicis interfuit, sed & tertio præstitit, cum in sacello domestico sacrosancta participauit mysteria, atque idem ut facerent diebus sequentibus familiares sui omnes, quos secum ducebat, auctor fuit. Reuertor ad Herneſtum, qui nos fouere quotidie magis, atque ornare non cessat. is enim quo facilius consuleret studiosorum pauperum contubernio, Seminarioq; Pontificis, bona quædam, quæ antea destinuerat patruus Carolus, dignus æterna memoria, de Senatus sententia attribuit: idque ut ratum, fixumque esset, publicis litteris testandum curauit. Hæc pauca de proluxa serenissimorum erga nos Principum voluntate, quos etiam reliqui imitantur. nam etsi pauci ex primoribus de religione recte sentiant, illi tamen omnes nostri sunt: ceteris utimur, si propter communionem sacrorum minime consentientibus, propter approbationem, ut ipsi loquuntur, morum ac vitæ, non val

de maleuolis. itaque & saepe nos adhibent, cum vident difficile esse consilium, in rebus suis, quamquam interim non desunt (ut est omnis populus bellua multorum capitum) qui nostros conatus, quod in directam viam reducimus errantes, quod, ne deflectant admonemus morientes, quod qui capite poenas expendant, restituimus, constituimus vacillantes, ita ferunt agris oculis, ut sermonibus carpant. Sed tamen est aliquid vel apud aduersarios in aliqua gratia esse. Nobilitate quidam, & sincera in Deum pietate excellens, anniuersariae pompae, qua circumfertur sanctissimum Christi corpus, urbem extra, concursu maximo pagorum plurimum, cupiebat dare operam aliquos e nostris: itum est libenter, effectumque, ut vetusta aedes, quae sub haeretici potestate ad similem occasionem iamdiu nunquam patuerat, eo primum die, magna cum admiratione, & gratulatione visentium, sponte domini, admitteret intrantes: datum hoc nostris, qui & concionati ibidem ingenti omnium, & in praesens laetitia, & in futurum spe, ut ex hoc eodem die quotannis simile factum nostrorum aduentu renouetur. Ceterum bis hoc anno missi, bini Millestadium: oppidum est in superiore Carinthia, sedes olim magistri ordinis sancti Georgij: hinc Collegio Gregensi priuatum annum vectigal. Habitae conciones, expositus Catechismus, instituti pueri

ri in schola, & cetera, de more nostro, expref-
 fa quasi in theatro, Quadragesima, maiore he-
 bdomada, Maria Virgo illacrimans filij mor-
 ti, miro cum aspiceret populus, sensu dolo-
 ris. mox Eucharisticis sollempnibus imago man-
 nã de cælo delapsã: celebrataque supplica-
 tio tanta frequentia, tamque illustri pompa,
 vt eius loci homines in omni memoria nul-
 lam fuisse similem arbitrentur. Actum est
 cum hominibus amplius viginti (inter quos
 duo e procuratoribus publicis, ac ludi magi-
 ster) vt satis esse existimarent ad communio-
 nem mysteriorum, si sumerent alteram tan-
 tum speciem ex Ecclesiã præcepto: nec du-
 bium, quin plerique omnes susciperent re-
 ctam fidem, ni magistrilli hæresim obtinentes,
 eamque vix nunc lacinia, retinerent mordi-
 cus, ne tota elabatur: improbi corruptores po-
 puli, qui imperitia, siue inertia, æmulationem
 maiorum pro necessitate habet. At illustris
 Comes Ioannes ab Ortemburgio Carinthiã
 præfectus, hic in vicinia habitans, sub Anasta-
 sim Domini nostrorum opera vsus est: & cum
 vxore, liberis, familia, Catholicorum mune-
 ribus rite perfunctus. Quin & aliquos habere
 voluit secum in votiuã peregrinatione ad bea-
 tã Virginis in valle: dein in reditu ex oppi-
 dulo Traburgo clamatorem perfidiosum ex-
 trusit, vigesimum iam sextum annum perni-
 ciam animarum: pium substituit, vulneribus

sanandis, quæ ille imposuisset: optimus omnino vir, nostrique amantissimus, hoc vnum studet, vt quantum potest, omnem Prouincia & errorem demat improbæ superstitionis, & veram religionem addat.

DOMVS PROBATIONIS

Brunensis.

VBEREM materiem, lætamque: qua scholas quaternas consideres: qua conciones diebus festis ternas, Boemicam, Germanicasque: qua maxime Nouitiorum (siue cum recipiuntur, siue cum in peregrinationes varias, explicationemque doctrinæ Christianæ, de more, mittuntur) experimenta: qua fructum denique confitentium, communicantium, ad frugem, religionemue redeuntium: suppeditat, vtroque anno, Brunensis Domus: vt ipsa sibi obsistat multitudo rerum, ac diuersitas distrahat animum scribentis, vt vnde incipiat constituere non possit, nisi sine delectu. Quamobrem plura simul dicenda sunt: ac primum quæ accidere intrantibus. Tres a parentibus, vt fit, varie tentati: ante ingressum vnus: recens alter ab ingressu: post ingressum tertius, cum ui fuisset extractus: sed neque insidiantis sæculi illecebræ, nec lacrimæ proximorum in ostentationem paratæ, nec minarum sonitus, aut virgarum inten-

intentus, quicquam permouere novos milites Christi: etenim cogitabant breuem huius voluptatem vitæ, breuiaque commoda: æstimabant paucos dies incertosque: et, certi licet plurimique essent, si cum æternitate comparerentur, nihili faciendos: negligenda omnia cæduca, illa tantum expetenda, quæ finem non habent: immanem vanitatem ac peruersitatem esse consilij institutorum hominum sub disciplina Christi, si breui tempore maximam curam impendant, maximo, curam breuem: hoc vnum denique in lucem editi hominis officium esse differebant, vt omni cura suam agnoscere, agnitum deinde suspicere studeat auctorem: id porro ex eo intelligi, si dicta factaque omnia, aut ad Deum dirigat, aut corrigat propter Deum. His & talibus, peruicere demum, liceret sequi vocantem, & vitam quam accepissent, diuinum donum, in diuinum cultum conferre. At ex ijs, qui huc, ut probarentur, aliunde missi, fuit aliquis, qui cum vecordia mentis, an astu diaboli, sui magis propositi tenax, quam regentum arbitrij, immodica vexatione corporis, contumaci- que silentio, nec nostris legibus permisso, incertum ne leuitate, an quasi virtutis ostentandæ, rædium mouisset sui, sæpeque licet ac serio admonitus, nihil remittere vellet de pertinacia, nullam spem emendationis fecit, nisi quasi morbo insanabili adhiberetur remedium

supre,

supremum: igitur non parua alioqui futura
 utilitatis in rebus domesticis, eicitur domo
 alterutro consilio, siue vt nunc tandem resip
 seret, siue vt esset alijs exemplo: nec frustra
 vix pedem e limine extulerat, vix oclusa
 ianuam aspexerat, cum haud secus atque re
 disse ad se, a quo coetu exisset, quantumqu
 amisisset boni, tarda aestimatione respexit
 tum vero, effusus in lacrimas & questus, gra
 dum figit, reflectit saepe oculos ad sacramen
 tum, gemitus adhibet precatores, mutatio
 nem promittit, & se dementem fuisse procla
 mat: sed obseratae erant fores, auresque, &
 Olympus iam clauserat diem: non discedenti
 tamen, nox visa, dum rediret lux, nimium
 longa. vix diluxerat, cum in vestibulo, mo
 do hunc, modo illum magnopere accersere, sa
 tigare precibus, non ficto, nec tacito fletu
 implere os, vt ignoscatur sibi, vt liceat esse vel
 in famulorum numero, suppliciter ac demisse
 orare. placuit experiri: mittitur in hortum
 suburbanum: det olitori assiduas operas: ci
 bario pane vescatur: in palea cubet. hac velu
 ti medicina, vanitate compressa, ac castigata
 contumacia, octauum post diem recipitur:
 ita pro pertinaci & refractario, ia modestum,
 & ab satisfaciendi cura enixe facientem impe
 rata habemus. Alio in genere alter maius ex
 plum constantiae dedit. Fuerat inter nos an
 nos ipsos tredecim, verum non ianua ingressus:
 in sol-

in sollemni interrogatione minime confessus
 de matrimonii vinculo, præcludi aditum non
 ignarus: sed nec veste ignis, nec humanum
 quodlibet facinus diutius occultitur auro. pro-
 dita res fecit hominem nostræ Societatis exor-
 tem: rediit mærore prostratus ad compedes,
 quas non decebat abiectas, tamquam addice-
 retur in servitutem, certus pro hera coniu-
 gem pati. tulit imperium parem numerum
 annorum: cum interea nihil omitteret ex ve-
 teri vita. post vxoris obitum redditus sibi,
 venditisque rebus omnibus, earumque mer-
 cede in pauperes collata, reditum orat in So-
 cietatem, & impetrat. est iam nobiscum ho-
 mo grandævus, nescias emanfor ne magis,
 an Tyro recoctus: magnum exemplum, sicut
 olim callide, sic nunc sapienter vsurpatæ no-
 stræ veteris disciplinæ. At, quam levis vnus
 alius, & præceps? doctrina, si quæris, atque
 optimarum artium studiis eruditus, sed ani-
 mo (vt res ipsa aperuit) & consilio imbecil-
 lus. cum enim in ipso statim aditu, forsitan
 facti pœnitens, suspensa oratione, & verbis
 tectus, appareret ambiguus manendi, & lu-
 bricus, nec se indicaret magistro quamuis
 interroganti: nulla palam causa, misitare
 discuperet litteras, obtenderet denique vo-
 tum alterius ordinis (etsi hoc quoque solui po-
 terat nostrarum legum indulgentia) transit
 demum ad nuncupatum Cœnobium: sed hinc
 quo-

quoque trium quattuorue dierum spatio digressus, non vllam sibi religiosæ vitæ Societatem fraudi esse ostendit, sed inconstantiam mentis. Iam si numeres quot ad Dominicam cœnam die præstituta accesserint, millenos fortasse comperies. Vtriusque vsurpationem speciei abdixerunt priore anno septuaginta, altero quinquaginta septem, atque in his multi claris maioribus, futuri aliorum exemplo: ita paulatim praua consuetudo senescit: neque id clam auctorem mali, qui eam vt ruentem sustineat, assidue pugnat. Ad Catholicorum partes vno anno triginta duos accessisse accepi. Iam e multis seligimus aliqua, quæ propriam narrationem desiderant. Matrona, suafu mariti Catholici, per nostros redierat in sinum Ecclesiæ Romanæ: cum ægrotaret sic, vt morbum sustinere non posset, peracta confessione, viatico instruitur, & inungitur oleo sacro: infremuit diabolus, miseram aggreditur, eo maxime tempore capacem doli: ita iam morti proxima querebatur se a marito deceptam, Lutheranam velle mori: addebat quædam adeo impia, vt piarum aliquot mulierum aures assidentium in officio supremo non ferrent. reditur ad nostros multa licet de nocte: accurrit sacerdos, piacularem aquam aspergit, ad quam mulier inhorruit: tum eo præeunte, professa fidem Catholicam, eo maiore omnium gaudio, quo propius me-

cum

tum res fuit, placidissime obdormiit. Alia
mulieres ad superioris uitæ detestationem,
uel immisso morbo, vel nescio quo intimo ani-
mi motu, mirabiliter adductæ: concubinæ ad
faniorem mentem: eiecta pellice reuocauit ci-
uis vxorem iamdiu dimissam: nec defuere qui
repetita peccata ab ineunte ætate per confes-
sionem expiarunt. in hoc quidem munere au-
diendi enituit fructus: vt testatus sit sacerdos
externus, censere se, neminem securum esse
conscientiæ, nisi cuius Iesuitæ introspexerint.
Visitamus degentes in prochio pauperes, in
carcere fontes: & addictis supplicio uisi utiles
sumus. Hoc loco illud appingam. Insignis la-
tro iam firmatus a nostro sacerdote, diuinif-
que instructus præfidiis, actus erat in rotam
pedibus contractis, cetera integer, mortis
cum pœna producendæ: cum eius os interea
nihil aliud, quam Dei laudes, & Sanctorum
inuocationem sonaret. inclinante iam die, ad-
uisendum affluentibus multis, idem sacerdos
accessit, opinione sua, solator tam graui pa-
tientis, re ipsa spectator patientiæ futurus. il-
le enim tamquam debita morte sceleratam vi-
tam puniens, meliorem ut uitam quæreret
morte, spe futurorum leuabat dolorem præ-
sentem: & grates Deo agebat, qui in ira me-
mor clementiæ, sic castigaret, vt parceret. al-
terutrum tamē orabat, in illa prolixitate sup-
plicii, quæ ultra triduum putabatur duratu-
ra, si-

ra, siue ad finiendum ardorem dolorum, cele-
 ritatem obitus, siue ad mitigandum, oppor-
 tunitatem imbris: vtrumque affuisse notatum
 est: nam & sub occasum Solis demissa pluuia
 ingens, & ipse post paulo defungitur, ea res
 valde Catholicam religionem, & nostrorum
 industriam affirmavit. Sed inuidit diabolus,
 aliis quibusdam, quibus obsisti non potuit, su-
 premum huius pietatis officium sibi depo-
 scentibus: itaque ex eo tempore ne in carce-
 rem quidem admittimur: ne dum bene mere-
 ri liceat de capite damnatis. Hæc inter, seda-
 ta dissidia: vnum præcipue inter primores
 duos a litigio ortum, desitutum in eadem,
 persuasum enim vtrique, vt rem potius transi-
 gant æqua portione, quam iure controuerso.
 Vir in senatorio ordine non postremus, abre-
 ptus æstu tam diuersarum de religione opi-
 nionum, aut æqualium, amicorumque flamine
 aduerso, vigesimum iam annum aberrabat a
 portu: cum tamen interea iactaret aliqua in
 vsus pauperum, veluti nauis alleuandæ: & in-
 terluceret quiddam, ex quo rectum cursum
 agnosceret in cæcis procellis: nam vxorem fi-
 liasque permisit a nobis instrui Catholice, ac
 filios iussit in Gymnasio edoceri: in ea fami-
 lia solus ruebat: mox, Deo volente, corripi-
 tur morbo: tum primum agnoscit nil prodes-
 se amicos aduersum fulmina: Parochos suos
 aduocat: obit confessionem, Eucharistiam
 per-

percipit sub vtrāque specie: nihilo secius in-
ualefcit morbus: ita cum indubitata senten-
tia morrem, acciri celeriter nos iubet, & sin-
gularum momentorum expectatione solici-
tus, an adhuc venerimus, quamdiu expecte-
mur, an in propinquo simus, interrogat: cum
primum accessimus, haud dici potest quanta
lætitia exceperit, quanta religione prisca
deflens delicta, eiecerit se e naue fluctuante,
& euehendus paulo post, vt confidimus, in lo-
ca piorum, transtulerit in Apostolicam cym-
bam. Copiosus alter & nobilis, post multorum
nequitiam annorum, & peccandi licentiam,
in optimam frugem conuersus est: persuasu-
rus idem, vt pollicetur, famulis, & clientibus
suis: eritque, pro eorum numero, non spernen-
dum lucrum. Adolescens extra hanc urbem
magni ingenii, hæretice institutus, sed propter
magistrorum seueritatem, relicto studio litte-
rarum, artem aliquam cogitans, alterius hor-
tatu, quem conuerteramus biennio ante, Bru-
nam se contulit, & nobiscum versatus, non
repetijt solum studia intermissa, sed et rectam
suscepit fidem: quin etiam Societatem medi-
tatur, voto maiore. Ac ne hic ullum esse lo-
cum spiritualibus exercitationibus cogitetis.
Dynasta, cuius in his regionibus auctoritas
magna, vt cum Christo excitato ab Inferis
nouam iniret viuendi rationem, sanctiore
hebdomada domi nostræ se abstrusit, sacrarū
rerum

rerum contemplationi vacans, magno tū suo cum fructu, tum exemplo aliorum, qui in diuinis, in templo nostro, mysterijs eum viderent prospectantem; e specula, neque videntē oculos, aut sermunculos maleuolarum rarum spectaculum in his terris, atque omnium fere oratione famaue celebratum. Atter in Caesaris regia vigesimum iam et tertium annum minime postremus, huc appulsi Praga: atque vtiliter excultus, statuit neglecta aula, in obscuritate hominum contemptuque, humilem persequi vitam, vt fulgor opibusq; sic secundo curarum ambitu, atque vitijs carentem. Ne ægrotorum quidem cura abiecta. Vir magnæ nobilitatis, cum apud regulum esset, ab eius familiari tribus vulneribus mortiferis affectus est: rogat dominum, vt liceat astante vno e nostris animam effundere: cum impetrasset, ad ipsius aduentum exclamat. Iam morior libens. tum expiatus summis precibus exorat libertatem parricidæ, qui tenebatur in custodia. Audite rem admirabilem: liberatus hic, vt erat vita indignus, coniecto, sua sponte corpore in flumen, ad Inferos inuenit viam: vulneratus ille, ac sine spe vitæ, cunctis mirantibus, & vim sacramentorum deprædicantibus, conualescit. quod & alijs quibusdam accidisse memoratur. Mercator aliquot miliaribus Bruna distans, cum iam diu laboraret ex pedibus computrescentibus

adeo,

adeo, vt reliquo seruando corpori, secandi essent, neque id tentari posset sine periculo mortis, noluit hoc prius aggredi, quam ab accitoe nostris sacerdote prepararetur. Ecclesiasticis armis, quasi ad vltimum certamen. quo tempore illud etiam fuit diuinæ prouidentia, quod eodem in oppido plane hæretico, reperi etiam Catholici duo, quibus animam agentibus, qui illuc venerant, omni officio studioque effecerunt, vt ne ad piam & Christianam mortem aliquid deesset. Hic autem non est committendum, vt de obitu illustrissimi Domini Adami Dietristani, qui fuit supremus aulae Cæsaris præfectus, nostræque Societatis cum primis studiosus, nihil dicatur. Decumbat Nicolpurgij, non infima earum ciuitatum, quibus imperitabat: quinque leucis Brunna distat: vocauit huc vnum e nostris, ægrotanti auxilium, seu morienti solatium. ter eo morbo sese aperuit, ter percepit panem vitæ, ad extremumque Oleo inunctus, pia morte decessit. has vltimas preces reliquit pectoribus nostris, vt Lauretanam ad ædem tres mitterentur, voto soluendo. quod etiam factum. non exiguam pecuniæ summam reliquit, qua & sacra supellex, & bibliotheca instructa. Quamquam in Cœnobio quoque sacrarum Deo virginum, in hac vrbe nulli secundo, extitit labor: cum enim, an per Præfectorum socordiam, irrepsissent aliqua, quæ priscum ad mo-

R rem

rem recidenda essent, Brunensis Antistes adhibuit cohortationes nostrorum: tantusque feruor, Deo inflammante, est iniectus mentibus, vt nulla non fuerit confessa de omnibus culpis: arctioremque disciplinam complexæ omnes, diruptis quibusdam fortasse nexibus, quibus antea implicabantur, non solum primam, sed solam hanc infixam animo curam habeant, vt sancte ac rite Deo famulentur. placuit ijsdem virginibus, quo gaudium esset cumulatius, lustrari & numerosam familiam, quam ipsæ subiectam habent: quod dum fit, non pauci ab hæresi absoluuntur. Addam vnum, quod speciem habuit miraculi. Virgo quædam de seruitio Senatus Brunensis, mirum in modum, diu noctuque, præcipue cum sola erat, a malo dæmone vexabatur, cuius & monebatur præsentia, & instigabatur vocibus, vt se recte suspenderet, vel submergeret aqua. cū quid grauius metueretur, sistitur Senatui: placuit cōtinuo cum tutore mitti ad nostros, vt si quid possent, opem ferrent: instruunt ipsi, hortanturque, vt recipiat sese ad cogitationē peccatorum, quæ postridie patefaciat: interim dant consecratæ ceræ particulam: rediit die sequenti: narravit sibi melius esse factum: visum quidem dæmonem, sed procul, & tamquam accedere non audentem: ita expiatis criminibus, perceptisque rite mysterijs, metu simul, & periculo liberata est. Oblitus

rus eram, exuberante materia, reddere de scho-
 lis: sed si omnia attingantur, quis finis? plene
 ipsa, nec spe tantum, sed re etiam secunda: ar-
 gumento sunt Partheniani adolescentes: e qui-
 bus nonnulli Societatem affectant. qui ad nos
 veniant, coniciet hoc exemplo. Adolescens
 nostras scholas frequentandi cupidus non de-
 stitit tamdiu orare, atque vrgere, alterius a-
 lioqui secta, parentes, donec exorsit. hic vero
 ita aude corripuit Catholicorum precepta,
 ut quadraginta dierum ieiunio maluerit pane
 simplici, eoque emendicato, clam suis, tolera-
 re vitam, quam, si domi esitaret, carnibus ve-
 sci: verbera, hanc propter causam, non solum
 contumelias expertus: quin & minati sunt, ni
 mutet sententiam, ex aedibus eiekturos: sed
 perfert omnia, & vincit amor cedere nescius,
 oblatum quodcumque damnum & periculum,
 grande lucrum anima, & experimentum fidei
 putans. Superest vt de peregrinantibus Noui-
 tiis, siue Christianam doctrinam serentibus,
 pauca ponamus. ergo de illis prius, sed quasi
 compendio. Viginti enim anno priore: quin-
 que in remota loca, quaterni: sequenti, duo &
 viginti, tributi item in partes quinque, uifen-
 dis templis, uetustate aut religione inelytis,
 missi sunt: &, exercito corpore, corroborato
 spiritu, ut in terra fere semper hostili, fructum
 laboris & patientia retulere lat antes. iter
 difficile plerumque, & impeditum: via lute-

R 2 sa, ac

fa ac lubrica, interdum & grassatoribus infe-
 sta: nec sūdo semper cælo, sed interim pluuio,
 ac scedo imbri. cum interea non sibilis modo
 exciperentur irrisuque, sed conuicijs, & aspe-
 ritate verborum, etenim perfugæ, latrones, im-
 puri, impostores, venefici, dæmonum satelli-
 tes, immo & filii, vocitabantur: deuuebantur
 diris (tamquam aliquod scelus) cum omni na-
 tione exterminandi, laqueo, igne, ferro. fuit
 aliquando cum tota vrbs, dissipato aduentu
 Iesuitarum, fenestras compleuit viasque, vt
 omnium erat sermo, ad visenda monstra.
 quamquam non stetit intra linguam homi-
 num furor. compresserunt palmas in pugnum,
 acuerunt iras, feroci vultu, toruo lumine mi-
 nitantes. instigati canes, coniecti lapides, scelo-
 pi intenti, stricti gladii in perniciem, nisi ad-
 moniti occupassent fugam. non defuit, qui ba-
 culo impacto vnus frontem affligeret, & ran-
 tum non oculum exculperet, obliquo ictu: mul-
 tus cruor effluxit, & tumidus liuor ad aliquot
 dies: exuta crusta in cicatricem resedit: vit
 erat hic familia iuxta & perfidia nobilis, cu-
 ius filius iam pridem fuerat in nostra schola
 doctior, &, eo inuito, melior factus. hæc igitur
 merces. Mitto multiplices curiosorum in-
 terrogationes sapienti responso, stultiloquium
 silentio, muliercularum petulantiam prudenti
 consilio discussa. cœna sæpe tenuicula, sæ-
 pius nulla: nam reperti, qui ne venalem qui-
 dem

dem panem addicerent porrecta mercede,
 prohibiti nonnumquam oppido, prohibiti
 hospitio. Cubandum sub dio nonsemelquod
 si sub tecto, humi, in horreo, aut in stabulo:
 pro deliciis palea erat: inter pecudes, mutas
 quidem illas, sed tetro halitu, & hinnitu mo-
 lestas: vt quamquam fessi diurno itinere,
 tamen noctes ducerent insomnes: tum præci-
 pue, cum subolfecerunt lupos insidiantes. quo-
 minus mirum, si tam multa inter incommo-
 da, non nemo nactus est morbum: sed vt non
 vnus est hominum sensus, & rerum vicissitu-
 do, facta mutatio in loco: excepri honorifice
 a quibusdam, & tractati perhumaniter, dona-
 tique, cum magna laude Societatis, ipsi eos
 aduersarii sponte requisitos inuitarunt, igna-
 ros qui essent: & (quod interdum Catholico-
 rum pudeat) Husita, licet reluctantibus, pe-
 des lauit. Hæc inter, nostri neque deiecti ad-
 uersis, neque sublati prosperis, afflicti exte-
 rius, intus alacres, eorum vicem miserantes,
 his grates agentes, uota pro omnibus funden-
 tes, ut malefici, sed nocentes nemini, ut fal-
 laces, sed fidei non fluxæ, ignoti, cognitique,
 obuios quosque, pastores, rusticosue erudie-
 bant, male institutos dedocebant, erectos fir-
 mabant, erigebant iacentes: quin etiam tres
 quattuorue impulere, vt respicerent, dam-
 narentque primo, mox etiam exuerent super-
 stitionem hæresis, qua diu implicabantur.

Nunc de ijs pauca, qui explicarunt Catechismum: cuius vel audicum nomen subiicit cogitationi, rudis ætatis, atque hominum generis institutionum fructus. nam et si diebus festis erudiuntur plurimi in nostro templo, tamen sex etiam in pagos propinquos, duoque suburbia, die quolibet Dominico, itum est, utroque anno, sub hiemem: quo tempore ea loca incolentes minus occupati, & frequentiores domi, quam æstiuo, esse consueuerunt: compensatus docentium labor amore discipulorum, vel fructu: ij, in omnibus conuentibus, minimum quingeni: nec solum gaudent scire, quæ sit summa rectæ fidei, sed integritatem vitæ sic auidi complectuntur, ut iam se Christianos esse gratulentur. interea rixæ componuntur, extinguuntur odia, noui quidam & vani ritus tolluntur, ut reducantur integri & prisca. Sed interuenit res quædam miraculorum conatui promouendo. Persuasæ sunt, ut triduo ante sollemnes ferias Domini ascendentis, preces fierent pro frugibus, circum agros a Clericis populoque, Cruce præeunte: eam rem, ut leuem atque inutilem, explosit deinde, in villa media inter Catholicorum pagos, vir infirmi iudicii & corrupti: ita neglecta eo in loco fuit, aut potius contempta: neque absuit vindicta: demissum celo bibere imbrem circum circa sata omnia: æstuans feget frigida in diuinis rebus villæ perpetua, si

ti ex-

ti exaruit. Ceterum prohibita scelera, aut cor-
 recta: ad sumendam Eucharistiam ritu Catho-
 lico plus viginti: aliqui ad religionem veram
 adducti: adiuti interim morbidi, aut moribus
 di: quin & quibusdam videtur, dum redirent
 ad Ecclesiam Romanam, mors protracta. & gro-
 tantibus nonnullis, vt loqui non possent, im-
 petratus primum linguæ vsus effusarum vi-
 precum, concessa deinde incolumitas Christi
 corpore percepto. eodem exemplo liberata
 mulier a vesano spiritu obsessa. Et excitant
 hæc quidem apud multos nostri desiderium,
 & benevolentiam: sed non defuere obtrecta-
 tiones & probra, apud ingratos præmia bene-
 factorum. interdum aliqui manu stringebant
 gladios, expediebant minuscule militaria tor-
 menta, infelsis vijs, per quas erat transeundū:
 sed nunc senes, quibus melior mens, repressis
 impetum adolescentiæ, nunc mollia nostro-
 rum verba, & prudens cohortatio in tempore
 adhibita: vt mutarent conceptum sine causa
 odium, capti humanitate & grauitate ora-
 tionis.

COLLEGIUM CRVM LOVIENSE.

COMMVNIA prius. Conciones in vrbe
 tres, Boemica, Germanica, apud illustris-
 simum Rosensem tertia. Catechesis toto an-
 no, octavo quoque die: Quadragesima, quoti-

R 4 die.

die. excursiones cum fructu facta: scholæ au-
 ctæ: drama datum magnifico apparatu illu-
 strissimo confectu: Collegium inuisum a pro-
 ceribus, Dynastisque. Magistratus Crumlo-
 ãnsis, nomine Senatus, atque omnium or-
 num, Calendis Ianuarijs honorifice salutari
 Patrem Collegij Rectorem, nobisque omne il-
 lum obtulit verbis amplissimis. Sollemni
 Domini corporis splendissime celebrata.
 Plures solito acceperunt in Cineribus diui-
 num admonitum conditionis humanæ. Vene-
 randa Dei matris vsus, repetita ad certum nu-
 merum salutatione Angelica, eiusque oranda
 fixis humigenibus ad pulsam campani æris, in-
 uectus. actum cum multis vt matutinum opus
 aggrediantur a fronte signo crucis impressæ
 neque antea discedât ab audiendo sacro, quam
 a sacerdote dimissi: vt esurialibus feriis ab-
 stineant carnibus. auditi de omni noxa, quæ
 rant in custodijs publicis: qui agebantur ad
 necem, subleuati, siue ante mortem, sermoni-
 bus pijs: siue post mortem, vt omnes, qui con-
 ueniunt ad spectaculum procumbentes in ter-
 ram pro eorum animis comprecantur Deum,
 consuetudine inducta. Afficiendus vnus sup-
 plicio, ad patibulum ipsum retractauit cri-
 men, quod cum altero communicauerat, alio-
 qui capite luendum. Leuati quidam carcere, vn-
 decim omnino liberati, nostris deprecâtionibus.
 Aerumnosa familia collatis rebus ad victum,
 cultum que

cultumque opportune subuentum. In octo pa-
 gis adumbrata peccatorum confessio abolita,
 sincera introducta. Cautum alibi (quod negli-
 gebatur) vt nemo sacrosanctam Eucharistiam
 excipiat, non ante confessus. Iuniores facile
 ad alteram speciem se conformant, non dum
 consuetudine deprauati. Hæc igitur veluti
 communia: sequuntur alia, & tamquam pro-
 pria. Vir senatoria dignitate, agendis rebus
 exercitus, in negotio non parui momenti, in-
 census aliquando non dolore solum ad irri-
 tum cadentis spei, sed ira furoreque, cum ar-
 repto cultro vitam sibi ademptum iret, ab v-
 xore prohibitus est: dein mori adhuc certus,
 fortuitum in ferrum incumbens, quamuis he-
 beti acie, pectus sibi aperuit, non profundo
 vulnere: inops consilij, vxor nostros accersit,
 quorum aspectu ac sermone paulum requie-
 uit. Cum interrogatur, vnde tam demens
 consilium relinquenda vitæ, pueriles quosdam
 timores causatur: demone suggerente: ad in-
 tegram detestationem scelerum hortantur:
 at ille, serum iam est, inquit: quinquagesimus
 fere annus est, ex quo a ritu isto confitendi
 peccata, quem vos docetis, abhorruï: quin
 & nuper in iudicio, in confusa turba, ab vno
 e vobis Eucharistia sacramentum percipere
 ausus, inopere fugiens & etanidum sensi, nul-
 lo gustu. Ac, ne multis, per ductus tandem ad
 confessionem generalent, salutare inque per-
 ceptio-

ceptionem corporis Christi, post paulo moritur. Eadem amentia agitati alij duo, simili ratione sanantur. Sed et quidam, qui miseriarum remedium, consilio improborum vsus, a malo demone quærebat, cum secretus aliquando agitaret, monstrum vidit horribili forma, rotigans, Numquid vellet: tū ille magnopere terretus, Nihil, inquit, nihil. postridie fœdiorem speciem excusit opposito signo crucis, & non irritato voto confitendi. impij duo, vnus Solem veniens, eiusque radios, vt numen diuinum: alter trigesimum iam annum nullum omnino esse Deum credens, nostrorum admonitu resipere: hic posterior, cum prope finem esset, repente quodam morbo audiendi ac loquendi potestate priuatus, nostris nutu persuadentibus, vt piacularem ebiberet aquam, conuuluit, vtraque recepta. Afferri similia possent: sed fere ad hæc capita rediguntur. Claudatur Collegium iucunda commemoratione fundatoris: de cuius pietate dici satis pro merito non potest. Mirro octo adolescentes educari ea mente, horarias vt preces recitent, more Romano in arcis sacello (quod etiam eo audiente, & interim adiuvante, fieri cœptum est) imbecilla quamquam valetudine frequentasse pedibus vna cum coniuge, supplicationes institutas peccatorum veniæ consequenda: distributam magnam pecuniam per Patrem Rectorem nostrum in vsus egentium: suscepit

ſcepit æs alienum Collegij, ad centum taleros, quod ipſe diſſoluat : quingenos annuos, pro claſſe Rhetorices adiecit : libellos plurimos pios diſtribui voluit, ſuo ſumptu, vt cum impijs mutantur: qui intra, extraque urbem, diligenter conquiſiti, & in ignem coniecti: graue olim hoc malum: ex quo laus præſentis ſubſidij augetur.

COLLEGIUM COMOTOVIENSE.

COMMODOVM in Collegium verterat Miſſio Comotouiſis, cum nihil fere erat, quod in noſtrorum ſiue cura, ſiue opera deſiderares. Conciones diebus ſolitis quinæ: in templo maximo urbis, & in vicinis quattuor pagis: ita opus factò, ne pagani, alio, præſenti periculo, dilabantur. ex ijs potiſſimum hæreſim exuere centum ſexaginta: excitati ritus, qui exciderant, antiquæ religionis: ita in vrbe foriſque renouata conſuetudo diebus Rogationum publice ſupplicandi: in pagis agmen (more maiorum) ad ſata eductum, decantatumque carmen vernacula lingua, imploranda diuina miſericordia, & cælitum ope, quale olim ſolebant: agnouere plerique ex præteriti recordatione ſtatim præſentem. feſtis diebus ſacroſanctæ Euchariſtiæ præcipuis in parœcijs inter apparatus viarum & ſollempnia pompæ diuinus cultus ita auctus, vt qua erat inceſſus,

cum

cum consonarent cantu omnia, & luminibus
 ardescerent, superfluens lætitia ex intuentium
 undaret oculis, quam pectora non tenerent.
 Die nuntiati Virginei partus, fundatoris me-
 stri eximia liberalitate, honestissimum ædifi-
 cium, ubi centum alantur iuvenes, ipsius sum-
 ptu, ad bonas artes institui cœptum, primo la-
 pide sollempni cærimonia in fundamentum in-
 cto. Crupnam (ciuitas est Boemiæ, Misniæ con-
 termina) quo ter anno vis magna mortalium
 confluit, religionis ergo, toties excursus mul-
 tiplici fructu. Sensere quoque nostrorum ope-
 ram morbo affecti, vt sua esset animæ salus
 corpore moriente. Illud non reticendum.
 Cum admoneretur anicula iam perditæ vale-
 tudine, vt hæresim excuteret, & aperiret no-
 xas, obstinatione iraque muliebri audire no-
 luit, sed expulit admonentem: is erat vnus ex
 nostris: qui altero post die cum redisset pieta-
 te urgente, prostratam repperit humi, in ferra-
 li lecto, cinctam, similem expiranti, propin-
 quis appellat eam contenta voce, non audi-
 tur, aut contemnitur: tum conuersus ad astan-
 tes. Talis, inquit, est finis negligentium Chri-
 stiana mysteria. tum mulier, veluti experrecta
 fomno, cunctis admirantibus, confiteri se vel-
 le testatur: confessaque primum, remotis arbi-
 tris de omni vita, postmodum volens viatico re-
 secta, viuendi finem fecit. vxorem vir imitatus,
 parentes deinde filius, simili remedio vsi, simi-
 li

li morbo corporis agrotantes, et animi perfidia. Publicæ custodiæ crebro obita: tum maxime, cum concitata seditiois ministri scelerum pœnas dedere: prouisum, ne capite damnati ducerentur ante ad supplicium, quam expiati criminibus & sacrosancta Eucharistia rite percepta. Porro e carcere, nostrorum precibus, erepti aliquot: non nulli mitius tractati: duobus etiam capitalis pœna remissa. Hæc inter, pauperes, siue in Xenodochio agerent, siue precario producerent vitam, adiuti liberali impetrata eleemosyna a fundatore nostro sustentandæ inopiæ: cui magnum subsidium, hac difficultate temporum, in industria nostrorum. hæc veluti illecebra multis fuit ad amorem castæ religionis. His tam prosperis initijs interuenit ab hæreticorum nube tempestas, cuius motum, exitumque expediam, Cautum erat, fauore Catholici ritus, vt quisquis sacræ expers confessionis diem obisset extremum, ad sepulcrum duceretur, sine supremo honore æris campani: hoc propterea constitutum, exemplum vt esset pertinacibus, ne tali infamia notari vellent. Moritur forte ex ea collunie anicula, postridie calendæ Quintiles: conuolant improbi, parati ad quidlibet audendum, irrepunt in turræ maximi templi, adductos funes propere expediunt, pulsantur campanæ, eo violentius, quo vetitâ magis accendunt: sed non lætati longum,

gum: comprehenduntur a Prætorè postredie
 in carcerem abducendi, iussu Senatus: cum
 obniterentur trahentibus, & clamore edito
 quiritarentur: accurrunt alij de plebe, arma
 ti ferro, simili audacia, et, simul strictis mu-
 cronibus, simul ad multiplicandum terrorem,
 exploso sclopo in Prætoris latus, vi solvunt son-
 tes, saluosque deducunt extra mœnia vrbis:
 mox patrato facinore, denso scloporum ictu
 cælum euerberant per lasciniam, læti victo-
 ria. Vbi hoc compertū illustrissimo Domino,
 litteris ad Senatum missis, eius perstringit ni-
 miam quietem, occipiente turba: excitat di-
 ligentiam, ac fidem: non defensum Prætozem
 aduersus furiosorum insolentiam, non affectos
 pœna turbatores, grauiter exostulat: proin-
 monet etiam atque etiam dent operam, ne
 paucorum impunitas in publicam perniciem
 erumpat. Recitatae sunt pridie idus, (is erat
 Dominicus) in Prætorio, Senatui populoque,
 maiore expectatione, quam fructu, etenim,
 die insequenti, cum, quasi ex condicto, nescio
 quis ex eadem hæresi animam efflasset, & so-
 nitus campani æris negaretur interdicto, au-
 di nouarum rerum, concursu, vt prius, ad ædē
 principem facto, moliuntur fores, & funebri
 sono omnia complent. frequens is erat dies,
 ac celebris: nundinarum nempe: & de vicinis
 quamplurimi confluxerant in vrbem causa cō-
 mercij. eo cum tulissent indignius Præfeti vr-
 bis,

bis, senatoribus coram accersitis in arce, vio-
 latam maiestatem Principis, neglectumque
 imperium, atrociter conqueruntur: gliscere
 in dies impunitam perditorum audaciam:
 quod contatione delictum est hactenus, Seue-
 ritate corrigendum decernitur, vt seditio-
 num ministri vinciantur: cū citarentur a sena-
 tu, se sistunt vnus atque alter: conijciuntur in
 carcerē: rem alij subodorati vocati iterū ac sæ-
 pius, aiunt, nihil sibi esse magnopere, quod
 in arce agant: tergiuersantur: denique, omif-
 sa simulatione, ituros in carcerem negant.
 concursant interea domos, cient turbam: & o-
 pinio est delecturos fuisse nocturnum tempus
 talibus motibus opportunum: insanam vide-
 licet, siue obtegentibus tenebris, siue accen-
 dentibus, audaciam. verum, an quod effrena-
 ta ferocia, spe sceleris concepta, sit periculi
 patientior, quam moræ: an quod in nouandis
 rebus tuta festinatio: ne quid deesset ad ma-
 gnitudinem sceleris, rem audent temerita-
 tis ac furoris non ferendi, coacta manu, arre-
 ptis armis telisque, militaribus, agrestibus,
 quæ cuique fors obtulerat, aut ira, non aliter
 ac si ducerentur in hostem, strepente tympa-
 no se ad dimicandum parant. tum e muro (clau-
 sa enim erat repentino terrore ciuitas) su-
 burbani conuocantur: nec diutius contati il-
 li, eadem tabe infecti: effracta porta in urbem
 irruunt, quasi victam: propero agmine, in

forum: omnesque via, atque aditus obsidentur. Hæc intuentes Præfecti, cum quemadmodum sedarent, nescirent, & quorsum eunderent, timerent, magis id adeo ut facerent officium suum, quam ut sperarent profecturos quicquam in tanto consensu multitudinis, per seruum publicum confestim armati ciues, armatosque ante arcem consistere, edito iubent: irritum consilio: vltimam enim edicentis vocem consonus irrisus excepit scoporumq; strepitus tribus in locis: diceres ex compacto. In hoc tumultu vrbis, ac fremitu armorum, nostri ignari rerum, trepidantes (vt est maior ex incerto metus) ad solita confugiunt precum subsidia: vnum in locum conueniunt, misericordiam numinis, & cælitum suffragia expetentes vno animo, verbis requirerentes. At adulta iam seditio ad arcem peruolat: tum Præfectorum vnus e suprema specula, vt exaudiri posset. Quo uos (inquit) agitis? an vestram in arcem armamini, pro qua iurati estis arma capturos? Hæc ne vestra illa fides, qua polletis præter ceteras gentes, celebrata veterum annalibus? hæc iuris ac Principis reuerentia? videte ne quam rem tentaris in præsens lymphatis animis, plenam flagitij, sit futura in posterum periculosa. Longiorem orationem non admisit instructus furor: quin eo magis exarsit, vbi se timeri intellexit. Proin cunctos senatores, qui tum coacti

Q̄ierant in arcem in rem præsentem consul-
 taturi, quasi per vim tenerentur, dimitti, mi-
 naciter petunt. cum impetrassent, paulisper
 quies. sed quoniam prima prouenerant, ad
 grauiora se accingunt: facto agmine arcem
 innadunt, reuellunt claustra, fuggressi, in pe-
 netrale ipsum, vbi causa iudiciaque actitari
 solita, infestis armis feruntur, animisque per-
 rumpunt valuas ingenti nisu, euertuntque:
 cum Præfecti non apparerent, qui quærebantur
 (quippe per secretam ædium partem se
 opportune subduxerant) recta ad carcerem:
 disiectis repagulis e custodia educuntur con-
 citatores turbæ, vt qui donantur libertate, ve-
 surpata lætitia, mox aucti numero viribusque,
 non incomposito, vt dudum, agmine, sed qua-
 drato, veluti ad expugnandam urbem, ad
 Collegium iter intendunt. primo statim in-
 cursu increpuere tormenta aenea, plurima q̄
 grando plumbea insiluit in specularia: dein
 ruitur ad ianquam dolabris securibusque per-
 fringendam: eaque iam sonabat multis & af-
 fiduis ictibus. nostri primo præter terrorem
 & minas nihil ultra ausuros rati, vbi vident
 rem serio agi, & adhuc persistere: neque esse
 quemquam, qui iratum populum demulceat,
 siue metu, siue quod paterentur omnes, quæ
 plures vellent: veriti, ne si obicerent se infa-
 norum procellæ, insanire viderentur, confe-
 runt se in impluuium interius, inde in ædifi-

-olstrq

S cium

cium nouum: tum (quod fieri in subita formi-
 dine solet) cum omnia metuentibus præsen-
 tia maxime displicerent, an quod illac quo-
 que turba furens minitaretur ingressum, in-
 grediuntur in impluuium. Hic cum inter
 aspectu tacito, vota, sublatis manibus, in ca-
 lum inferentes, pro vario animorum motu,
 pars ire obuiam hosti, armisque verba oppo-
 nere meditantur: plures ipsius diei memores
 (erat iduum Quintilium, quem propter illu-
 stres exitus pro religione, sociorum: siue qua-
 draginta duce Patre Ignatio Azebedio, vige-
 simo ante anno: seu quinque, proxime octa-
 uo, duce Patre Rodulpho Aquiuuio, sollem-
 nem Societas nostra habet) implorato cuncto-
 rum auxilio, excitant se, vt gerant animos
 nostri muneris professione dignos, vsque ad
 constantiam opperiendæ mortis: famulus e vil-
 la, boum custos, diuino instinctu, Me sequi-
 mini, inquit, inueniam effugium. placuit spem
 vltimam experiri: sequuntur, quid fugerent
 magis, quam cui fiderent certi. O fides, quam
 sæpe in iis desideraris, a quibus abesse non de-
 bes: lates in pectoribus, in quibus non quere-
 remur, nisi adesses. Ingrediuntur domum,
 quæ continuata nostræ nobis est empta, sed
 tunc quidem tantum ex parte possessa, reli-
 quam Præfectus vnus vrbs cum familia obti-
 nebat. Hic ipsius vxor, cum leuiro, & alio ci-
 ue (nemo erat Catholicus) non secus, ac si
 præsto-

præstolata esset aduentum, festina occurrit,
atque illico bono animo esse iubet: clauem
quam habebat in manu, latibulum aperit, ob-
seratque munito circum fornice, ac robore
postium obductum, non intuto recessu. mo-
net deinde conscios, vt rem tanti periculi ta-
citam velint, remanserat in Collegio, dilaben-
tibus ceteris, vnus e contubernio pauperum,
sive quod tardius molitur fugam, sive quod
spe citius hostes aduentant. circumstant iu-
uenem armis probrisque: vi subigunt, ad in-
dicandum, vbi Iesuitæ delitescerent: nec ver-
beribus parcunt: nihil extorquent: dein con-
uersa interrogatione. Vin fieri Lutheranus?
Superi meliora, respondet magni animi ado-
lescens. verbera repetuntur. Ad extremum.
Vis credere in Deum? Ego vero numquam fi-
dem mutavi. Hoc dicto excanduerunt impij
adeo, vt affectum pugnis calcibusque, protur-
barint e scalis, quibus institerat: vnde, repen-
tina alio tendentium illorum excursione fe-
re obtritus, vix incolumis euasit. Ceterum
quam vacuam hominibus domum conspexere,
vacuefacere student quouis instrumento. igitur
vestem omnem domesticam, forenses,
stragulam, linteamue conscindunt: supellecti-
lem, fictilem, ligneam, vitream, frangunt, eli-
dunt, comminuunt: contundunt denique cor-
rumpuntq; quicquid ad manum, aut in prom-
ptu: & ne quid supersit integrum; scrutantur

abdita, & omnia rimantur: ipsam etiam plu-
 mam e diffusis culcitis dispergunt in ventos,
 vitri specularis facti infectique fragmina cū
 farina permiscent. in ipsam vero bibliotheca-
 cam refertissimam libris optimis, monumen-
 tis sanctorum Patrum, furenter debacchati,
 concerpunt primo certatim, tum quoniam
 multitudo defatigabat, aut impatientia lon-
 gioris temporis, e laniena, accitis bipennibus,
 in partes conscindant, iactantque in subie-
 ctam aquam, mœnia interfluentem: vt ne par-
 uulæ quidem reliquiæ e tanta vastitate exis-
 terent, ferociter interminantes. non secus,
 ac si disperditiōe librorum, qui alunt scien-
 tiam, corroboratam quoque virorum scien-
 tium memoriā obliteratam iri arbitraren-
 tur. Sed super cetera, o scelerum furor. hor-
 ret animus referre: pucherrimam IESV Chri-
 sti imaginem, illa flebili specie, qua eum capi-
 te spinis obdito laceratum, ac vexatum misere-
 rum in modum Pilatus populo ostendit, inci-
 randis animis ad misericordiam, arreptam sa-
 crilega manu violant, conficiuntque imposi-
 tis totidem plagis, quot ille olim in Cruce
 pertulisset: quod spectaculum ita indignum
 visum mulieri cuidam, vt exclamarit, per mo-
 dum vaticinantis, futuram vltionem. At illi,
 his quasi alimentis magis ira succensa, intro-
 spiciunt omnes recessus domus, explorāt an-
 gulos cum fremitu, & clamoribus dissonis;

nec

nec reliqui quicquam faciunt, quo minus tentent, excutiantque quod latebram dare posset: & audierunt nostri, videruntque per rimam, canes odorantes: quo magis veluti iam propinquante exitu, mutuis sese hortari sermonibus, ad constantiam accendere, diuinum agnoscere beneficium, grates agere, tum per confessionem expiare noxas omnes, petere generatim singuli delictorum veniam, & dare, inuocare Sanctorum patrocinia nominantim, in supremo periculo, sese veluti hostiam libenter offerre, vt pulcherrima obsignarent morte Catholicam fidem. Deo aliter providente. septem iam horas ea disquisitio tenuit. Dispergitur interea, frustra quæri Iesuitas, iam dudum per posticum celeri fuga elapsos. itaque triplex in eos rapitur agmen triplici via: præmittunt, qui dispiciant contentiore cursu: sciuntur obuios: adultas ipsas etiam segetes intrant, indagantes latebram, aut vestigia fugæ. quærendo denique, & currendo fessi, redeunt in urbem, ad spolum Collegii, donec exhausta iam penitus & exinanita domo, immanis illa rabies aliquantis per consedit. mox quasi re bene gesta, tota belli moles in cellam vinariam incubuit: Italicum vinum sperabāt, Bacchum spirantes. in quo eos res fefellit, Boemico reperto. Enimvero erat magna iam sitis, qua clamore, qua iracundia, qua discursu, collecta. Ceterum, dato veluti signo, cum

virtutem extimulassent patrio affatu, concurrunt, vulnerantur dolia, sanguis vix effunditur, canitur, potatur, vomitur: non semper licet victoria. multi fauciati sine ferro, sine hoste turbati, sine pugna interfecti, ut tamquam mortui aliorum manu fuerint exportandi. feruntur & ebrii nonnulli, forte quod non esset amplius, in quod furerent, furore aucto, in mutuos ictus arma vertisse. Hæc finis belli. certe materia visa est ad restringendam omnem flammam seditionis apta. alioqui fama est, in Prætorium, & urbis cuiusdam Præfecti domum, contumaci spiritu impetum fuisse facturos. sed nostri, cum iam deflagrasset tumultus, gratijs Deo actis, modico recreati cibo, quem matrona attulerat, comitibus Præfectis urbis, & aliis quibusdam, in arcem eiusdem illustrissimi Domini (Rubeam vocant) dimidio milliari Germanico Comotouia distantem se recipiunt, nocte proeecta: mox in oppidum Libochouicium, ubi quadraginta fere dies versati sunt. Habet hoc natura immane quodlibet facinus, ut non nisi perpetratum agnoscat, fallat in perpetrando. Quippe Comotouiensis, postquam ira decesserat, furoris ebrietate veluti discussa, perpendere magnitudinem perfecti sceleris, si tristiora Princeps quam mitia vellet, exitium patriæ allaturam: ita inopes consilij, implorato primo suffragio, ac patrocinio
Caesaris

Cæsaris: pudore victo (tantum valebat cu-
 pido obtinendæ veniæ, ac sæpius experta no-
 strorum benignitas, a quibus nemo vniquam
 frustra auxilium petisset) non ignari vbi
 essent, nostros quoque precatores parant:
 neque hi adhibuere vllam memoriam iniuriæ,
 aut moram: misis litteris diligenter scrip-
 tis, excusantes mobilem impetum populi, nec
 semel incitatum facilem esse ad cohibendum,
 Principem orant, vt (quæ est eius clementia)
 pœnitentia malit ciuium, quam pœna conten-
 tus esse. Legit libenter litteras optimus Prin-
 cept, & vehementer admirans tam subitam
 obliuionem contumeliæ, Comotouiensibus o-
 stendit, cum hoc dicto. Videte, an tale auxi-
 lium tam dementi facinore commeriti sitis:
 tamen, prudens moderandi, maluit alieni iu-
 dicij rem esse: regni proceres, quorum consi-
 lio vtitur Cæsar, eo permittente, accipit in ar-
 cem Rubeam, inuitatos simul, vt causam co-
 gnoscant: de horum sententia (illa solum at-
 tingimus, quæ ad nos pertinent) cum re audi-
 ta, non in plures quam in duos animaduerti
 placuisset, statuitur ut resarciantur damna
 Collegij: nostri legatione publica reuocentur.
 Ergo, decimo calendas Septembres, misi ali-
 quot e senatorio ordine cum equitibus curri-
 busq; illustri magnificentia, quibus & vnum
 Princeps adiunxit cum primoribus ex aula,
 samquam ex proximo, ad Patres reducendos.

incidit reditus, siue de industria dilatus effectus
 celebritatis fugienda, sub obscurum diei, nec
 tamen vitata omnis gratulatio est. Ea nocte
 recepti in arcem. Postero die (festus erat be-
 ro Barptolemao Apostolo) Senatus omnis cum
 frequenti populo, communis lætitiæ celebra-
 dæ, in templum venit. pro conseruata vrbe
 grates Deo actæ: reque diuina sollempni more
 confecta, reditum in arcem, veniamque Sena-
 tu petente, & datis dexteris, non sine lacrimis
 consalutatio repetita. Augebat gaudium re-
 cordatio præteriti temporis. Inde in Collegi-
 um longo ordine, & magnifica pompa. ingre-
 sis deformata facies apparuit, vario animo-
 rum sensu. mæsti omnes: sed illi, communis
 vestigia sceleris tacita cogitatione recogno-
 scere: nostri (tum demum animaduertentes
 quale effugissent periculum, & liberatorem
 Deum) in quem furorem prolapsus populus,
 in quam cæcum errorem inductus, ex tam mi-
 serabili rerum imagine æstimare. At Senatus
 orare tanto impensius, vt capiat obliuio præ-
 sentium: polliceri recentia damna beneficio-
 rum magnitudine compensaturum. nec fuit
 difficile placare animos sua sponte ad miseri-
 cordiam flexos: quibus & interea, dum reputa-
 gatur domicilium, atque instauratur aliqua
 ex parte, parœcia, quo deducti eodem comita-
 tu, diuersorium fuit.

VARALIENSE COLLEGIUM.

HIC ETIAM, sex pagis, fere cunctis, Catholicam fidem complexis, paganisque confessis rite, & hoc primum anno caelestis epulo refectis, haereticorum contra nos impetum diabolicus furor armauit. Die sancti Iacobi, Turociensis Comes collectis agrestibus ad quattuor milliaparæciam Sãcti Georgij, quam procurabant nostri, violentus inuadit: quo minus eorum cæde litarent impietati suæ, Dei prorsus beneficio, & Rectoris prouisu, factum est, quemdam certe audiuius suum deuouentem caput, nisi Iesuitarum sacerdotem ualiquod numinis offensi: etenim vxor Comitiss antea decumbens, eodem die, quo illa agitabantur, inualescente tabe adeo correpta est, ut et filium, & nurum, & maritum afflauerit: eo miserior, sibi que & domesticis iam grauilicem vitam desinere possit, cum maxime cupiat mori. quin & Comitiss frater in præclara acie antesignanus, non multo post afflictus morbo, alteram fere pedem amisit. Alius equo effusus, inspectante sacerdote, haud multum absuit, quin exanimaretur. nec defuit, quem fures domum eius irruentes interprandendum ueste auroque spoliatum pæne interemerunt.

Minister

Minister quidem animam fuisse dicitur, cum
 cruore, super mensam. At contra, extitit in Ca-
 tholicos diuinum auxilium, siue vbertate fru-
 gum, siue caelesti agno in manifestis periculis
 opem ferente: siue senibus (numero quinque) ex-
 trema aetate (plerique enim nonagesimum a-
 num excefferant, vnus etiam centesimum o-
 ctauum) propagata haectenus vita, dum mor-
 ti proximi per nostros cum Ecclesia reconci-
 liarentur. nam vnus quidem nunc est nonage-
 nario maior, qui eorum insistentes vestigia, cum-
 dem exitum expectat. At vetula mulier, ex
 haereticorum gurgustio huc veniens, ad diui-
 nam lucem primum, mox etiam egressa ex er-
 gastulo corporis, ad caelum, vt confidimus, e-
 merfit. eius animam eadem hora vidit quidam
 ad ortum Solis se ferre pulcherrima forma.
 Hac inter, quaedam etiam abfuere propius
 a miraculo. Mulier haeretico loco diutius a-
 gra, vt consuetis remedijs sanari non posset,
 admonita secundum quietem a viro, quem
 canicies iuxta & maiestas venerabilem facie-
 bat, vt medicinam peteret a lustrali aqua, cum
 paruisset, persanata est: eademque in re simili,
 vt idem experirentur alij, exemplum, & au-
 ctor fuit. Sed & adolescentis pietas spectata,
 cum deprehensum domi furem, & coniectum
 in vincla, liberum esse iussit, hac tantum ve-
 luti lege, vt quam primum de peccatis fatea-
 tur, indicta: quidam triginta, & amplius, millia
 ribus.

ribus Germanicis ad nos se contulit gratia
 confessionis. interim et aduersarij furtim per-
 repunt ad nos, suorum Ministrorum fraude in-
 tellec̄ta: et inuenti, qui receptam religionem
 constantissime tueantur. nobile exemplum
 senis, quem neque carcer trimestris, neque
 contumeliæ, neque obiectorum infamia cri-
 minum, neque acceptum non exiguum dam-
 num in re familiari, potuit quicquam de pro-
 posito demouere. Varaliensium porro, trium-
 que pagorum adiacentium pietas Catholicis
 ritibus colendis, inter perfidiam hæretico-
 rum (cum rei diuinæ ad finem vsque dant ope-
 ram nixi genibus, in summa hieme, quasi bel-
 lum frigori geluque indixerint: cum seruant
 ieiunia: cum per ætatē ac sexum distincti fre-
 quantant sacra mysteria: cum supplicatio-
 nem obeunt circumlato Christi corpore fre-
 quentes: cum denique nulla re magis, quam
 Christianis operibus delectantur) non com-
 mittenda videtur litteris: cogitetur potius,
 quam dicatur. Anniuersarius agitabatur dies
 nostri templi: populus in oppido plurimus: af-
 fluxerat, ob propinquitatem locorum, virilis
 ac muliebris sexus: secundum epulas duce-
 bantur choreæ: illuc vnus e nostris: citharce-
 dum, vt se sequatur admonuit: illum dein-
 ceptum cum saltantes sequerentur, & spectan-
 tium circumfusa turba, perducti omnes in
 templum: & lasciuia cantio in sanctam muta-
 uit.

uit. Aduuant discipuli, quorum iam scho-
la quattuor, proxime addita schola Humanita-
tis. Ceterum missi tres in pagos alioqui non
inutiliter, diuina prouidentia rei bene gere-
da occasionem præbente: mortuo duce ini-
quitatis, qui corruptus corrumpebat gregem.
Itaque Scellia sic uiret recta religio, ut vicini
Catholicam fidem Scelliensem appellent. fere
omnia exercita hic officia nostræ Societatis.
Soluti peccatorum vinculis ad sexaginta sex,
detegentibus plerisque, quod in vita uniuersa.
Septem consenserunt in rectam religio-
nem: idem ut faciant, in finitimis pagis alij
plures, spes est ab iniecta luce, quæ cum volu-
ptate omnium explicatur, Christianæ doctri-
næ. Factum est alicubi, ut cum sacerdos inci-
disset in mortui funus, multa prolocutus de ul-
tima necessitate, quotquot aderant omnes in-
duxerit, pro fidelibus defunctis, ad preces Deo
effundendas: quæ consuetudo multis ante an-
nis exoleuerat in illo tractu. Hæc inter ac simi-
lia, non defuere, qui cæci fraude & ira, nebu-
lam aliquam aspergere nostro nomini conati
sunt. Sed breui, Deo adspirante, diluxit dolus:
et inflata crepuit iracundia, inani ictu.